

ערב פסח תש"פ – ארבע נקודות אור לאמונה ורפואה

1. פיוט בסוף ההגדה של פסח: חסל סידור פסח. ספר האורה (רש"י) עמוד 37: בפסח אם אין לו יין מקדש על הפת ואינו אוכל עד שיסדור הסדר. תוספות פסחים קיד,א: הרב יוסף עשה בסדרו.
- תפארת שלמה מראדומסק:** לימוד התורה מורכב מארבעה רבדים: פרד"ס. ראשי תיבות פשט, רמז, דרוש וסוד וכל מצווה או מנהג מיוסדים על ארבעת ההיבטים האלו. הביטוי "סדר" הוא ראשי תיבות "סוד, דרוש, רמז", ללמדנו שאל לנו להסתפק בלילה הזה רק בפשט המנהגים אלא לכתחילה לצלול אל תוך עומקם ולהבינם בכל הרבדים והסודות הטמונים בהם.
- מהר"ל גבורות ה':** רמזו בתוכו כי כל מה שאירע לבני ישראל מאז נעשו לעם ביציאתם ממצרים ועד היום - אין בו מקרה, כי אם כל הקורות הן בסדר ובהשגחת הבורא.
2. הגדה של פסח: מצה זו שאנו אוכלים על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם, שנאמר: 'ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה'.
- סדר מגיד, הגדה של פסח:** הא לחמא עניא דאכלו אבהתנא בארעא דמצרים, כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח, השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, השתא עבדין לשנה הבאה בני חורין - פירוש ההגדה לאברבנאל, זבח פסח: היה ראוי לומר די אכלו אבהתנא ביציאתם ממצרים? ולא בארעא דמצרים שמורה על ההרגל והתמדה כל זמן ישיבתם שם, וצריך עיון.
- דברים טז,ג:** שבעת ימים תאכל עליו מצות, לחם עוני, כי בחיפזון יצאת מארץ מצרים - ספורנו: 'לחם עוני' - שהיו אוכלים בעוני ושלא היה פנאי להשהות עיסתם עד שתחמץ מפני נוגשים אצים: 'כי בחיפזון יצאת' - תמורת אותו חפזון העוני היה אחר כך חפזון הגאולה כעניין והפכתי אבלם לששון.
- פסחים קט,ב:** רבינא אמר: ארבעה כסי תקינו רבנן דרך חירות - רש"י שם צט,ב: כנגד ארבע לשונות גאולה האמורים בגלות מצרים, 'הוצאתי' והצלתי וגאלתי ולקחתי אתכם לי לעם'.
- שולחן ערוך רבינו הזקן תעב,כג:** מצוה לחזור אחר יין אדום אם אין הלבן משובח ממנו ... לפי שיש בו זכר לדם שהיה פרעה שוחט את בני ישראל.
- פסחים קטז:** חרוסת ... רבי לוי אומר: זכר לתפוח - רש"י: שהיו יולדות בניהן שם בלא עצב שלא יכירו בהן מצריים, דכתיב 'תחת התפוח עוררתך'. ורבי יוחנן אומר: זכר לטיט [הבניין]. אמר אבי: הלכך צריך לקהוייה [להכינו עם תפוח ויין] ולכתוש בו הרבה כדי שיהיה סמיך ועבה כמו הטיט.
- רמב"ם חמץ ומצה ח,ח:** אחר שמברך 'המוציא' חוזר ומברך 'על אכילת מצה' ומטבל מצה בחרוסת. טור אורח חיים תעה: ואיני יודע טיבול זה בחרוסת למה? ועוד הקשה בעל המנהיג [רבי אברהם בן נתן מרבותינו הראשונים] שמצה היא זכר לחרות וחרוסת זכר לטיט והיאך יתחברו זה עם זה?
- שמות ה:** ויבאו שטרי בני ישראל ויצעקו אל פרעה לאמר: למה תעשה כה לעבדיך, תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אמרים לנו עשו והנה עבדיך מכים וחטאת עמך - שיחת כ מנחם אב תשל"ט (שיחות קודש 560): המילה 'תעשה' מוטעמת בטעם נדיר: מרכא כפולה, להורות שגזרת פרעה הייתה בעלת משמעות כפולה: מצד אחד היה בה הכבדת הקושי והסבל, אבל מצד שני זה גופא היה טובה, כמו שמבואר במפרשים ש'קושי השעבוד השלים', היינו שקושי השעבוד יותר ממה שגזר הקב"ה בתחילה, והוא מה שציווה פרעה ש'תהן אין ניתן לעבדיך' הוא עצמו מה שקיצר את השחות שם ל-210 שנים.
3. הרב משה חאגיז (מרבני ירושלים לפני כ-200 שנה, מובא בהגדת הרבי מלובאוויטש): מוזגים כוסו של אליהו, כי אליהו הוא המעיד שישראל מקיימים מצוות מילה המעכבת בפסח, שנאמר: 'וכל ערל לא יאכל בו'. ויש להמתיק עם המדרש, שישראל מלו עצמם באותו לילה שיצאו ממצרים ואכלו הפסח.
- מכתב כללי מהרבי מלובאוויטש, יא ניסן תשל:** חג הפסח ובמיוחד קרבן הפסח, מזכיר בהדגשה שאם יהודים רוצים שהם וילדיהם יהנו מ'ופסחתי עליכם', חירות מדברים מזיקים ובלתי רצויים בזמן שהמשחית מסתובב בחוצות ואף במוסדות חינוך - אפשרי הדבר רק אם ישליכו את ה'עבודות זרות' למיניהן וייתנו לילדיהם חינוך יהודי-נאמן משחר ילדותם, באופן שייחרת בגופם ובנשמתם על ידיקיום תורה ומצוות בחיים היום-יומיים ובמעשה בפועל.